Samenvatting

Tijdens de Milieuraad van 18 juni discussieerde de Raad over klimaatadaptatie en de follow-up van Rio+20 en het opstellen van duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals, SDG's). Voor beide onderwerpen heeft de Raad conclusies vastgesteld, die recente mededelingen van de Commissie over een EU klimaatadaptatiestrategie en de follow-up van de Rio+20 duurzaamheidstop verwelkomen.
Bij de voortgang van de onderhandelingen over duurzaamheid van biobrandstoffen was de Raad verdeeld over het voorstel van de Commissie om het aandeel van conventionele biobrandstoffen, waarvan de teelt tot verschuivingen in landgebruik kan leiden, te beperken tot maximaal 5%.
Onder diversenpunten gaven Voorzitterschap en Commissie aan verheugd te zijn over de uitkomst van de recente IATA-conferentie in Zuid-Afrika, waarbij de IATA de ICAO heeft opgeroepen te komen tot een mondiaal marktmechanisme ter beperking van de broeikasgasuitstoot van de luchtvaart. Dit kan een positieve werking hebben op de onderhandelingen die gaande zijn binnen ICAO. Het Voorzitterschap koppelde terug over de voortgang van de onderhandelingen over de herziening van de m.e.r.-richtlijn, de verordening ter implementatie van het Nagoya protocol en de herziening van de verordening over gefluoreerde broeikasgassen. Het Litouws voorzitterschap gaf aan het werk op deze dossiers te zullen voortzetten.
Nederland bracht onder diversenpunten zelf een voorstel in om op EU-niveau maatregelen te nemen tegen het gebruik van microplastics in cosmetica. De Commissie neemt dit mee in haar analyse van de reacties op het groenboek kunststof afval.
Verder gaf het Ierse Voorzitterschap een korte terugkoppeling van internationale bijeenkomsten en evenementen en informeerde Hongarije de Raad over de Watertop in Boedapest van oktober dit jaar en nodigde de lidstaten uit om bij de conferentie aanwezig te zijn.

Biobrandstoffen

De Commissie gaf aan dat er een grens moet worden gesteld aan het gebruik van conventionele biobrandstoffen en dat het belangrijk is nu voortgang te boeken. De Commissie stelt hiertoe voor om het aandeel aan conventionele biobrandstoffen dat wordt ingezet om de Europese vervoersdoelstelling voor bijmengen van biobrandstoffen te halen te beperken tot 5%. Dit voorstel biedt volgens de Commissie een goede balans tussen het economisch en milieubelang. Nederland steunde dit en sprak zich expliciet uit voor een plafond van 5%. Een aantal andere lidstaten gaf aan dat deze limiet van 5% te laag is gelet op de reeds gedane investeringen om de 10% doelstelling voor hernieuwbare energie in de vervoerssector te halen. Ook werd in twijfel getrokken of er wel voldoende geavanceerde biobrandstoffen beschikbaar zijn om de rest van de vervoersdoelstelling te halen.

Follow-up Rio+20

In navolging van Raadsconclusies over het vervolgproces van de duurzaamheidstop Rio+20 door de Raad Buitenlandse Zaken op 28 mei jl. heeft de Milieuraad dezelfde Raadsconclusies omarmd. De Commissie gaf aan dat de tekst een duidelijk signaal geeft wat betreft het vervolgproces van Rio+20 en wat er gedaan moet worden, en al gedaan wordt in de EU, om navolging te geven aan de afspraken van Rio+20.
Daarnaast vond een gedachtewisseling plaats over het rapport van het zogenaamde 'UN High-level Panel of eminent persons' (HLP). De Commissie gaf aan dat het rapport een aantal uitdagende aanbevelingen doet over de noodzaak van transities in diverse sectoren. Daarnaast benadrukte de Commissie hoe belangrijk het is dat de ontwikkelings- en milieuagenda's in

hun onderlinge samenhang worden gezien; dit is in het verleden onvoldoende gebeurd. Volgens de Commissie moeten aan de volgende zes punten specifiek aandacht worden besteed: de ‘drivers’ van groene groei; de rol van duurzame consumptie en productie; respect voor de grenzen aan de draagkracht van de planeet; een integrale benadering; implementatie (hoe zorgen we er voor dat verandering werkelijk plaatsvindt, financiering); en samenwerking met derden.

De lidstaten verwelkomden het rapport en vonden het een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van het raamwerk voor na 2015. Er is brede steun voor het samenbrengen van uitdagingen op het gebied van ontwikkelingsamenwerking en milieu. Ook Nederland sprak waardering uit voor het rapport en benadrukte het belang van het luisteren naar de behoeften van ontwikkelingslanden bij het vormgeven van de SDG’s. Ook andere lidstaten waren van mening dat de EU zich in de eerste plaats luisterend moet opstellen.

Sommige lidstaten gaven aan dat de SDG’s de tekortkomingen van de Millenium Development Goals (MDG’s) moeten aanvullen en duidelijk meetbaar moeten zijn. Meerdere lidstaten benadrukten duurzame consumptie en productie als horizontaal thema en waren van mening dat hier meer aandacht aan kon worden besteed. Ook misten enkele lidstaten nog specifieke uitdagingen in het rapport, zoals watergebruik.

Daarnaast waarschuwde meerdere lidstaten tegen het oprichten van een nieuw orgaan: bestaande fora zijn voldoende om het verdere proces van ontwikkeling van duurzame ontwikkelingsdoelen te begeleiden. Ook werd benadrukt dat de uitkomsten horizontaal moeten worden opgepakt en moeten doorwerken in EU-beleid in den breedte.

Klimaatadaptatiestrategie

Tijdens de bespreking van de klimaatadaptatiestrategie werd uitgebreid stilgestaan bij de overstromingen in Centraal-Europa; de lidstaten uitten hun medeleven aan de slachtoffers van de overstromingen. De algehele opinie was dat deze overstromingen nog duidelijker hebben gemaakt hoe belangrijk het is om de EU klimaatrobuust te maken. Veel lidstaten brachten naar voren dat actie noodzakelijk is, omdat door klimaatverandering extreme weersomstandigheden steeds vaker zullen voorkomen, met alle gevolgen van dien.

Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, gaven aan dat kennisuitwisseling en investeringen in nieuwe technologieën noodzakelijk zijn. Een groot aantal lidstaten onderstreepte het belang van op maat gesneden maatregelen en de ontwikkeling van nationale strategieën voor klimaatadaptatie. Ook gaven diverse lidstaten aan dat het belangrijk is dat de adaptatiestrategie doorwerkt in andere EU-beleidsinitiatieven. Het vrijwillige, niet-bindende karakter van de strategie werd door de lidstaten verwelkomd.

Er bestond veel aandacht voor het integreren van adaptatie in het EU-budget. Een groot aantal lidstaten gaf aan dat het “mainstreamen” van klimaatadaptatie belangrijk is om te zorgen dat maatregelen kosteneffectief zijn en bij de inzet van EU middelen ook rekening wordt gehouden met de gevolgen van klimaatverandering. Hier werd onder andere als voorbeeld het gemeenschappelijk landbouw- en visserijbeleid (GLB en GVB) en Horizon 2020 genoemd. Een aantal lidstaten vroegen extra financiële middelen vrij te maken om de kosten van rampen te kunnen dragen.

De Commissie benadrukte het belang van aandacht voor grensoverschrijdende aspecten in nationale adaptatiestrategieën en was verheugd dat er een relatie wordt gelegd tussen nationale adaptatiestrategieën en bijvoorbeeld Horizon 2020, structuurfondsen en het GLB. De Commissie riep de Milieuministers op de discussie over de hervorming en vergroening van het GLB goed te volgen en er voor te waken dat klimaatadaptatie wordt geïntegreerd in de (nationale) uitvoering van het GLB. Daarnaast gaf de Commissie aan dat klimaatadaptatiestrategieën voldoende flexibel moeten zijn om in te kunnen spelen op lokale en regionale omstandigheden. Tenslotte merkte de Commissie op dat via het convenant van

burgemeesters lokale bestuurders hebben aangegeven te willen samenwerken om effectief klimaatadaptatiebeleid te ontwikkelen. Dit convenant betreft een vrijwillig initiatief van lokale en regionale overheden om de energie-efficiëntie en het gebruik van duurzame energiebronnen op hun grondgebied te verhogen om de 20% CO2 reductiedoelstelling van de EU tegen 2020 te behalen en te overtreffen.

ETS Luchtvaart

De Commissie maakte melding van de positieve uitkomst van de recente IATA conferentie in Zuid-Afrika. De IATA heeft hier een aanbeveling gedaan aan de lidstaten van ICAO om een besluit te nemen over een mondiaal marktmechanisme ter beperking van de broeikasgasuitstoot van de luchtvaart. Hoewel het een belangrijk signaal aan ICAO is, betekent het volgens de Commissie niet dat de discussie in deze organisatie over het mechanisme gemakkelijker zal verlopen. Ook indien er tijdens de komende ICAO vergadering van september een akkoord wordt bereikt over een mondiale marktmechanisme kan het nog een aantal jaren duren voordat een dergelijk systeem operationeel is. In de tussentijd zouden regionale raamwerken kunnen worden toegepast maar ook hierover bestaan meningsverschillen binnen ICAO. De EU is er voorstander van om vertrekkende vluchten als basis te nemen. De Commissie benadrukte dat het belangrijk is dat de EU en de lidstaten binnen ICAO en in hun contacten met derde landen met één stem spreken.

Richtlijn milieueffectrapportage (m.e.r.)

Naar aanleiding van het door het Voorzitterschap opgestelde rapport over de voortgang van de onderhandelingen over herziening van de m.e.r.-richtlijn gaf de Commissie aan dat het ambitieniveau wel overeind moet blijven. De herziening van de richtlijn biedt kansen om deze te vereenvoudigen, maar tegelijkertijd moeten ook een aantal hiaten in de huidige m.e.r.-richtlijn worden opgevuld. De Commissie zei eraan te hechten dat een m.e.r. zowel de positieve als de negatieve effecten van projecten op het milieu belicht. Daarnaast gaf de Commissie aan dat het onwerkbaar is om een gelijk speelveld te realiseren zonder harmonisatie. Het aankomend Litouws Voorzitterschap zal dit dossier verder oppakken.

Implementatie van het Nagoya Protocol (genetische bronnen) in de EU

Naar aanleiding van het door het Voorzitterschap opgestelde rapport over de voortgang van de onderhandeling over een verordening ter implementatie van het Nagoya protocol gaf de Commissie aan tevreden te zijn met de voortgang van de onderhandeling en vertrouwen te hebben dat het hierdoor zal lukken om het protocol medio 2014 te ratificeren. Het Nagoya protocol regelt de toegang tot en de billijke verdeling van de voordelen van genetische bronnen. In de verordening wordt onder andere vastgelegd welke eisen aan een gebruiker van genetische bronnen worden gesteld om aan te tonen dat deze bronnen op een juiste manier zijn verkregen. De Commissie gaf aan dat de verordening een goed balans vindt tussen de belangen van gebruikers en van de autoriteiten die op de naleving van de regels moeten toezien.

Gefluoreerde broeikasgassen

De Commissie complimenteerde het Ierse Voorzitterschap met de goede voortgang die is geboekt met de behandeling van het voorstel. Hiermee worden beperkingen gesteld aan het op de markt brengen van gefluoreerde broeikasgassen, in aanvulling op bestaande voorschriften over het gebruik hiervan. Mondiaal zijn er ook ontwikkelingen op gebied van beleid over gefluoreerde broeikasgassen. De VS en China hebben recent een akkoord bereikt om zich gezamenlijk in te zetten tegen het gebruik van gefluoreerde broeikasgassen. Volgens de Commissie heeft de EU in belangrijke mate bijgedragen aan de totstandkoming van dit initiatief van de VS en China door geruime tijd internationaal aan te dringen op actie en voorstellen te doen voor vergaande beperking van gebruik van gefluoreerde broeikasgassen.

Het blijft wel afwachten hoe dit initiatief van de VS en China zich zal vertalen in de praktijk. De Commissie hoopt dat er tijdens de komende klimaatconferentie in Warschau een ‘principe-besluit’ wordt genomen over uitfasering van gefluoreerde broeikasgassen onder het Montreal Protocol inzake ozonlaag aantastende stoffen. Omdat er nu internationaal momentum is voor het terugdringen en de uitfasering van het gebruik van gefluoreerde broeikasgassen is het belangrijk dat er binnen de EU snel overeenstemming wordt bereikt.

Microplastics
Op verzoek van Nederland boog de Raad zich over de gevolgen van microplastics voor het mariene milieu. Nederland vroeg de Commissie een verbod op het gebruik van microplastics in cosmetica te onderzoeken en riep de overige lidstaten op dit te steunen. Enkele lidstaten spraken hun steun uit voor het Nederlandse voorstel. Eén lidstaat stelde voor het verbod ook te laten gelden voor andere producten, zoals schoonmaakproducten. Een andere lidstaat sprak zich uit tegen een verbod, met als reden dat bedrijven zelf al vrijwillig actie ondernemen om microplastics uit hun producten te halen en dat daarom wetgeving niet nodig is. De Commissie gaf aan dat microplastics inderdaad gevaarlijk zijn voor het milieu en dat de inbreng van Nederland zal worden meegenomen in de analyse van de reacties op het recente groenboek over kunststof afval. Op dit moment was het te voorbarig om al uitspraken te doen over mogelijke maatregelen. Wel riep de Commissie andere bedrijven op het voorbeeld van bedrijven te volgen die geen microplastics meer gebruiken in hun producten.

Internationale bijeenkomsten en evenementen
Het Iers Voorzitterschap koppelde kort terug over de uitkomsten van de 11e CoP (Conferentie van Partijen) van de Basel Convention, de 6e CoP van Rotterdam Convention, de 6e CoP van de Stockholm Convention, en de 2e gezamenlijke buitengewone CoP van de drie verdragen (Geneve, 28 april – 10 mei 2013), en over de uitkomst van de bijeenkomsten van de Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action (ADP), de Subsidiary Body for Implementation (SBI), en de Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice (SBSTA) (Bonn, 3 – 14 juni 2013).

De komende Watertop in Boedapest (8-11 oktober 2013)
Hongarije informeerde de Raad over (de achtergrond van) de Watertop in Boedapest en gaf aan dat water voor Hongarije een zeer belangrijk onderwerp is. Hongarije streeft naar geïntegreerd waterbeheer waarin rekening gehouden wordt met de gevolgen van klimaatverandering, bescherming van bodem, de wisselwerking tussen water en energie, en stimulering van groene groei door innovatieve watertechnologieën. Plaatsvervangend Staatssecretaris Rácz besloot met de uitnodiging aan alle lidstaten om deel te nemen aan de conferentie.

Werkprogramma van het Litouwse Voorzitterschap
Het aankomend Litouws Voorzitterschap in de persoon van minister Valentinas Mazuronis informeerde de Raad over de plannen en prioriteiten van het Litouws Voorzitterschap voor het komende half jaar. Het Litouws Voorzitterschap zal verder werken aan een aantal lopende dossiers, waaronder het Nagoya Protocol, biobrandstoffen, de m.e.r.-richtlijn en LIFE. Ook zal Litouwen de verwachtte voorstellen van de Commissie betreffende luchtkwaliteit, maritieme emissies, invasieve soorten, inspectie op overbrengen van afvalstoffen en plastic tassen agenderen wanneer deze door de Commissie worden uitgebracht. Internationaal zal Litouwen bijzondere aandacht besteden aan de klimaattop die in november plaatsvindt in Warschau, hierover zullen in de Milieuraad van oktober Raadsconclusies voorliggen.

Daarnaast vinden de komende zes maanden internationale bijeenkomsten plaats op gebied van chemicaliën, verwoestijning, biodiversiteit en bossen.